

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

MESTNA OBČINA
KRANJ

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Uporaba prepovedanih drog in njena problematika v Sloveniji

Katja Rostohar, Ines Kvaternik, Mateja Jandl

NIJZ

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

Uvod

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

Razširjenost uporabe prepovedanih drog med različnimi ciljnimi skupinami uporabnikov je pomemben javnozdravstveni problem.

Pojavljajo se nove droge in zasvojenosti.

Za poznavanje problematike in oceno stanja je potrebno celostno spremljanje epidemiološke situacije na področju drog.

Za preprečevanje in obvladovanja/zmanjševanja uporabe drog je potrebno usklajeno medresorsko delovanje.

Dostopnost programov pomoči je v okviru zdravstva in socialnega varstva zadostna in geografsko primerno pokrita, vendar se število uporabnikov, ki vstopajo v program obravnave, zmanjšuje.

Med različnimi ciljnimi skupinami uporabnikov drog prevladuje uporaba konoplje in narašča uporaba kokaina. To sovpada z izsledki zadnje analize odpadnih voda.

Spremljanje uporabe drog

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

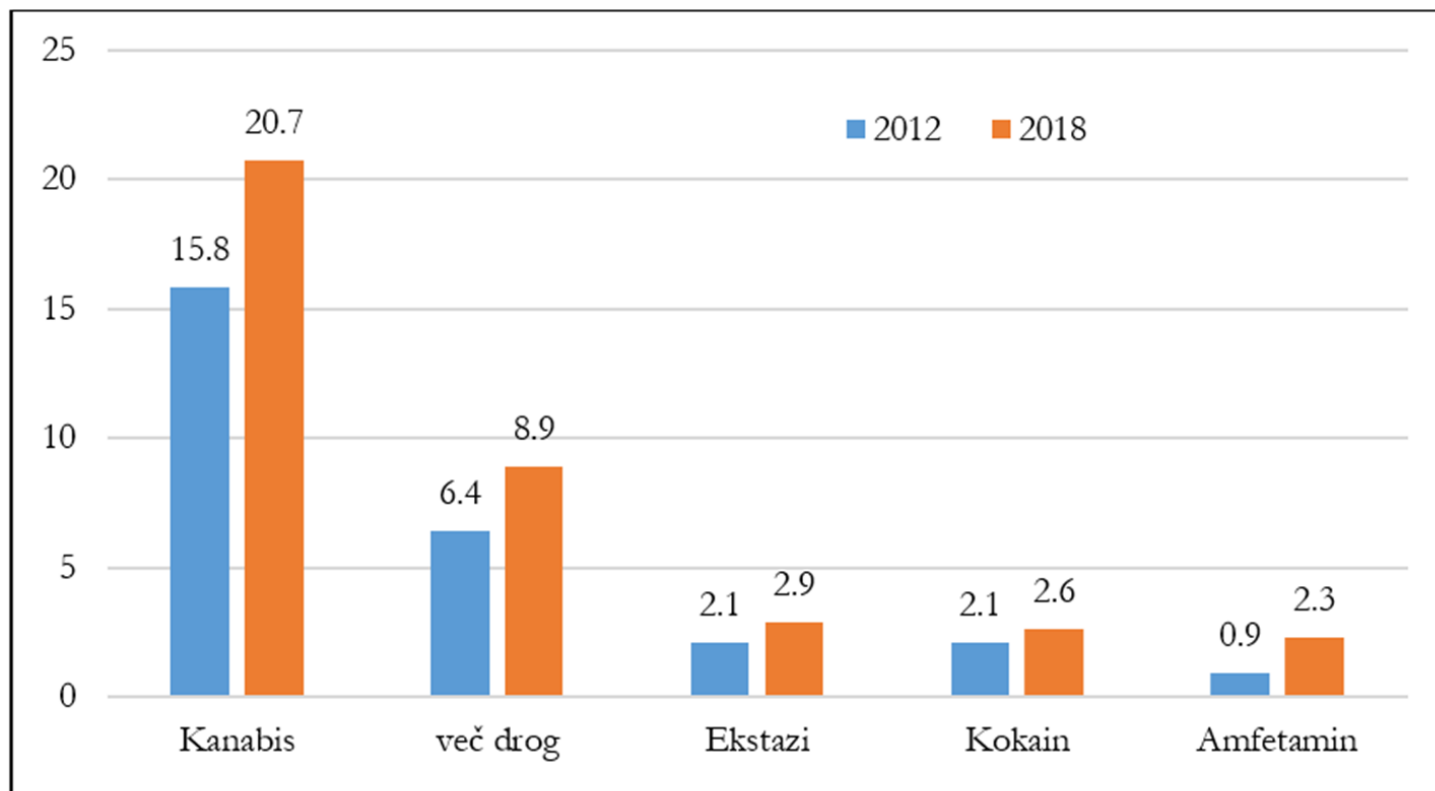
7.11.2023

- Uporaba drog v splošni populaciji,
- Problematična uporaba drog,
- Trendi v uporabi drog,
- Nalezljive bolezni, povezane z uporabo drog,
- Smrti in umrljivost, povezana z uporabo drog,
- Povpraševanje po zdravljenju,
- Dostopnosti prepovedanih drog, kriminal, povezan z drogami,
- Socialna izključenost
- Koordinacija socialno varstvenih programov na področju zmanjševanja škode, ki izvajajo storitev zamenjave sterilnega pribora za uporabo drog
- Koordinacija Sistema za zgodnje opozarjanje na pojav novih psihoaktivnih snovi

Uporaba prepovedanih drog v splošni populaciji

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

Graf 1: Prevalenca (%) uporabe različnih prepovedanih drog kadar koli v življenju med prebivalci, starimi 15–64 let, v letih 2012 in 2018

Vir: Drev idr. (2021)

Tabela 1: Prevalenca (%) uporabe različnih prepovedanih drog kadar koli v življenju med prebivalci, starimi 15–64 let, za Slovenijo in gorenjsko regijo, skupaj in po spolu

Droga	Območje	Skupaj	Moški	Ženske
Prepovedana droga	Slo	21,0	25,0	16,8
	Gor	22,7	24,9	20,4
Kanabis	Slo	20,7	24,7	16,5
	Gor	21,8	24,2	19,3
Ekstazi	Slo	2,9	3,6	2,2
	Gor	3,0	2,9	3,2
Amfetamin	Slo	2,3	3,2	1,4
	Gor	2,7	2,6	2,8
Kokain	Slo	2,6	3,6	1,6
	Gor	2,4	2,2	2,6
Heroin	Slo	0,5	0,7	0,2
	Gor	0,7	0,9	0,7
LSD	Slo	2,2	2,9	1,4
	Gor	2,3	2,0	2,6
Več drog ob eni priložnosti	Slo	8,9	11,3	6,4
	Gor	8,9	9,8	7,9

vir: Drev idr. (2021)

Problematična uporaba drog

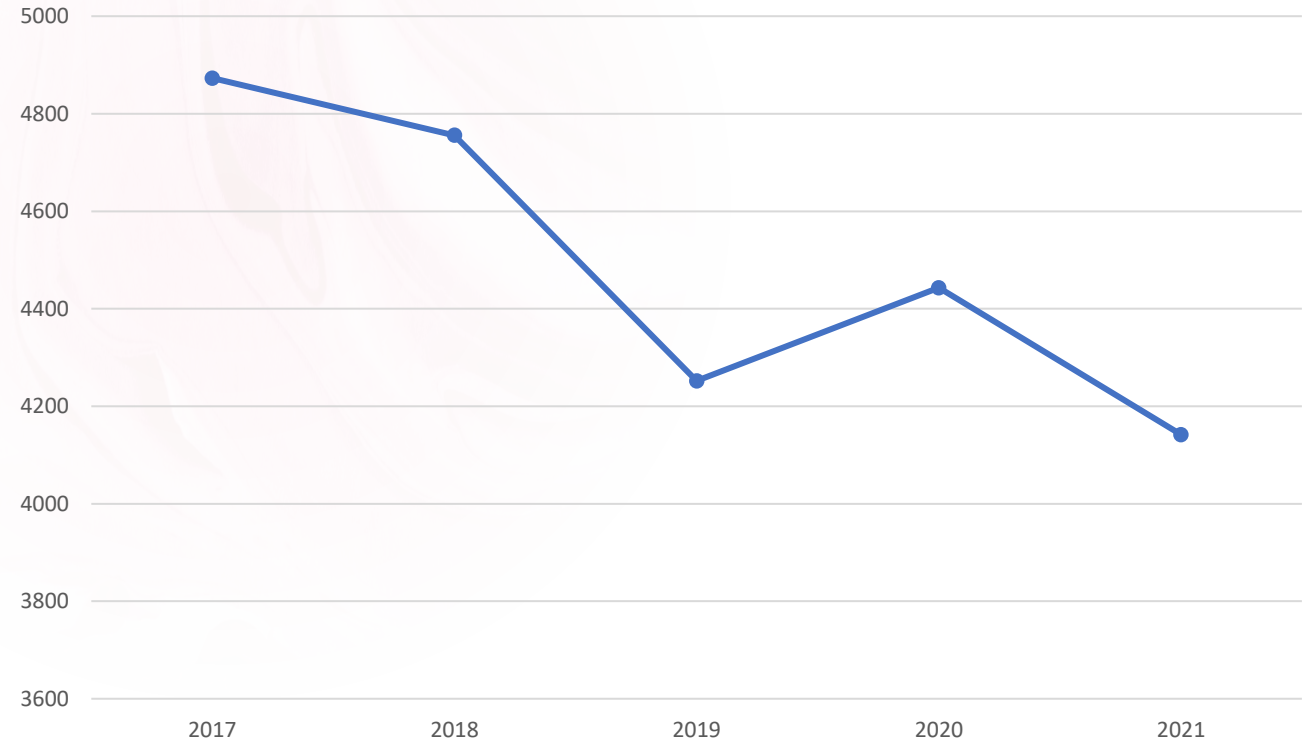
VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

Ocena problematične uporabe drog se je med leti 2013 in 2016 gibala med 6.000 in 10.400.

Ocena problematične uporabe opioidov pa je stabilna in se je med leti 2017 do 2021 gibala med 4.900 in 4.200.

Ocena problematične uporabe opioidov

Obravnava uporabnikov prepovedanih drog v okviru zdravstva in socialnega varstva

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

- V okviru zdravstvenega varstva je zdravljenje urejeno preko javne mreže Centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (CPZOPD) in Centra za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog Psihiatrične klinike Ljubljana (CZOPD).
- V letu 2021 je bilo v mrežo vključenih 21 CPZOPD, od tega 2 mobilni enoti Zdravstveni programi so za osebe, ki imajo urejeno osnovno (in dopolnilno) zdravstveno zavarovanje brezplačni, saj so umeščeni v redni program zdravstvenega varstva, ki se financira iz sredstev Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.
- V okviru socialnega varstva delujejo različni programi, ki jih sofinancira Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in so za uporabnike brezplačni.
- Zdravljenje z nadomestno terapijo ter vključevanje v programe socialnega varstva pa je v Sloveniji omogočeno tudi vsem osebam, ki so odvisne od prepovedanih drog in prestajajo kazen zapora.
- Omenjeni programi se od leta 2018, ko je tudi koroška regija dobila CPZOPD z mobilno ambulanto za substitucijsko zdravljenje, izvajajo v vseh statističnih regijah v Sloveniji.

Obravnava v programu zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

- V letu 2021 je v program zdravljenja prvič ali ponovno vstopilo 210 oseb. 91,4% zaradi težav z opiodi , 4,8 % težav s kokainom, 3,3 % težav s konopljo in 0,5 % težav s hipnotiki in sedativi.
- 2482 uporabnikov pa je bilo daljši čas vključenih v programe zdravljenja Od teh je bilo 80% moških in 20% žensk, z povprečno starostjo 42 let. Večina je v program zdravljenja vključenih zaradi težav z odvisnostjo od opiatov (69,2%).
- V nadomestno zdravljenje to je zdravljenje z opiodnimi antagonisti pa je bilo vključenih 3078 uporabnikov.

Obravnava v okviru socialno varstvenih organizacij na področju zmanjševanja škode

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

- V letu 2021 je bilo v mrežo socialno varstvenih organizacij zmanjševanja škode na področju drog in brezdomstva vključenih 11 organizacij, terensko delo z mobilnimi enotami pa je potekalo v 60 krajih po Slovenji na 112 lokacijah.
- V storitev zamenjave sterilnega pribora za uporabo drog je bilo leta 2021 vključenih 1944 uporabnikov drog in razdeljenih 458.179 sterilnih igel in brizg. Število izdanih igel in brizg v programih zamenjave sterilnega pribora po letu 2018 kaže trend upadanja

Situacija na področju drog v gorenjski statistični regiji

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

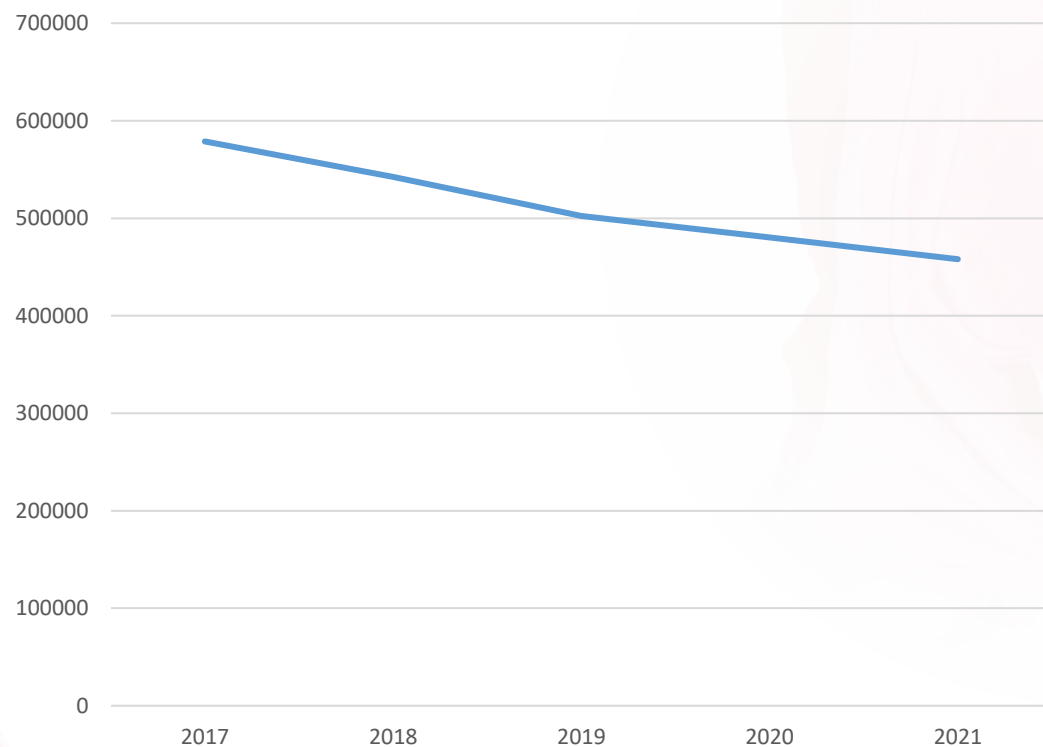
- Na gorenjskem delujeta dva programa zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog, in sicer: CPZOPD Jesenice in CPZOPD Kranj . V letu 2019 je bilo v obravnavo v CPZOPD Kranj vključenih 59 različnih oseb.
- Terensko delo z mobilno enoto pa izvaja Društvo Stigma. V letu 2021 v okviru izvajanja storitve zamenjave sterilnega pribora zabeležili 399 stikov, v omenjen program pa je bilo vključenih 52 različnih oseb.

Storitev zamenjave sterilnega pribora za uporabo drog

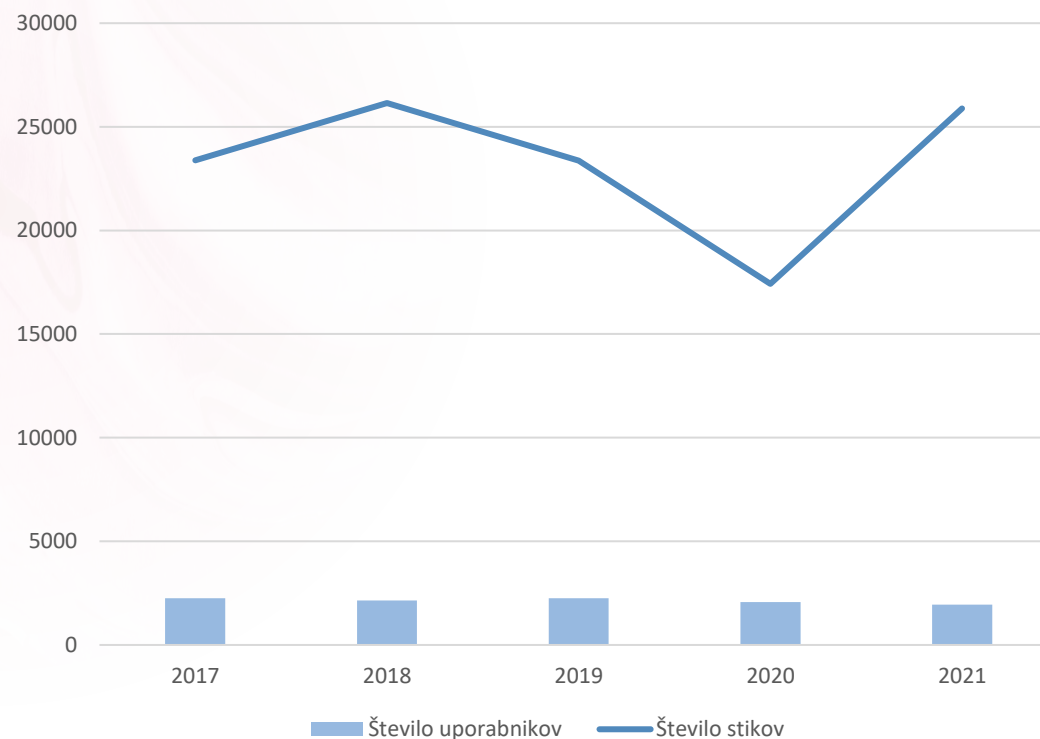
VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

Število izdanih igel in brizg

Število stikov in število uporabnikov

Značilnosti aktivnih uporabnikov drog

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

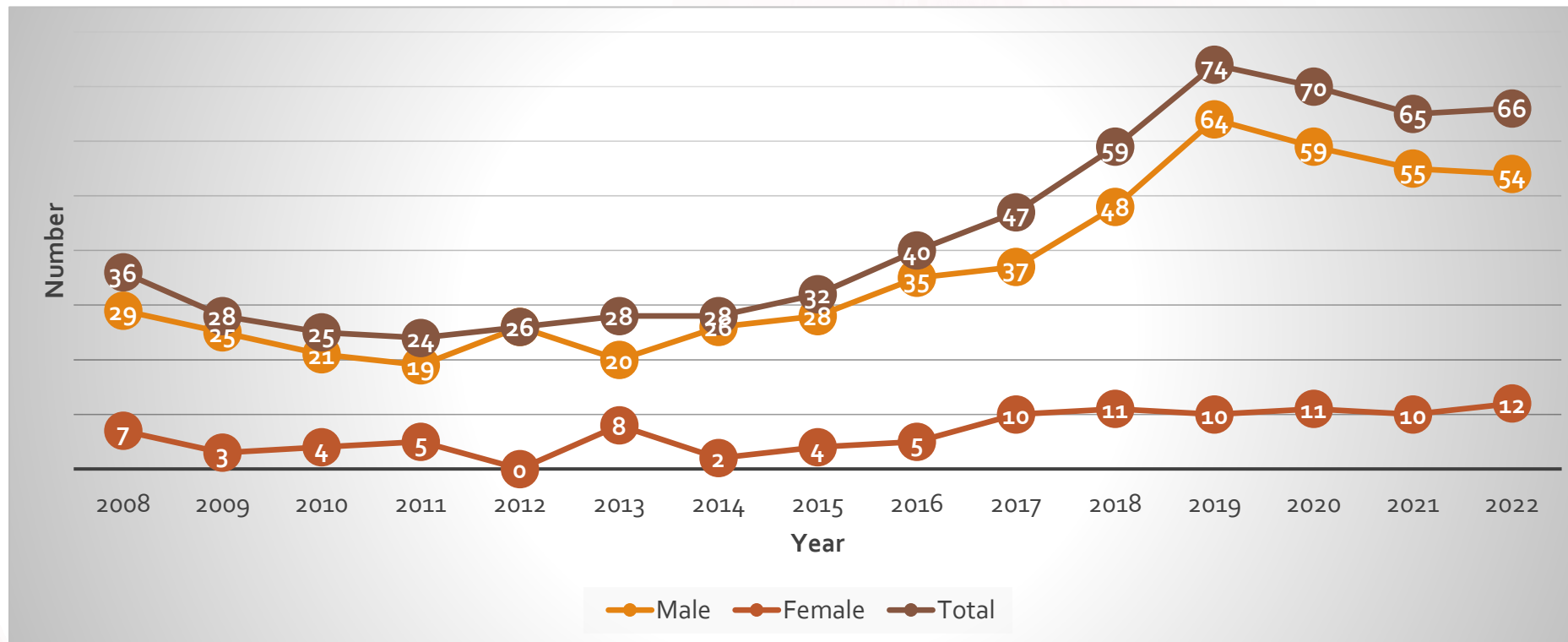
- Bolj kompleksne zdravstvene težave in naraščanje težav v duševnem zdravju
- Tvegani načini uporabe drog (injiciranje, souporaba pribora, tvegane aplikacije)
- Staranje populacije aktivnih uporabnikov drog
- Naraščanje brezdomstva
- Naraščanje brezposelnosti
- Razširjenost uporabe drog na javnih mestih

Umrljivost med uporabniki drog

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

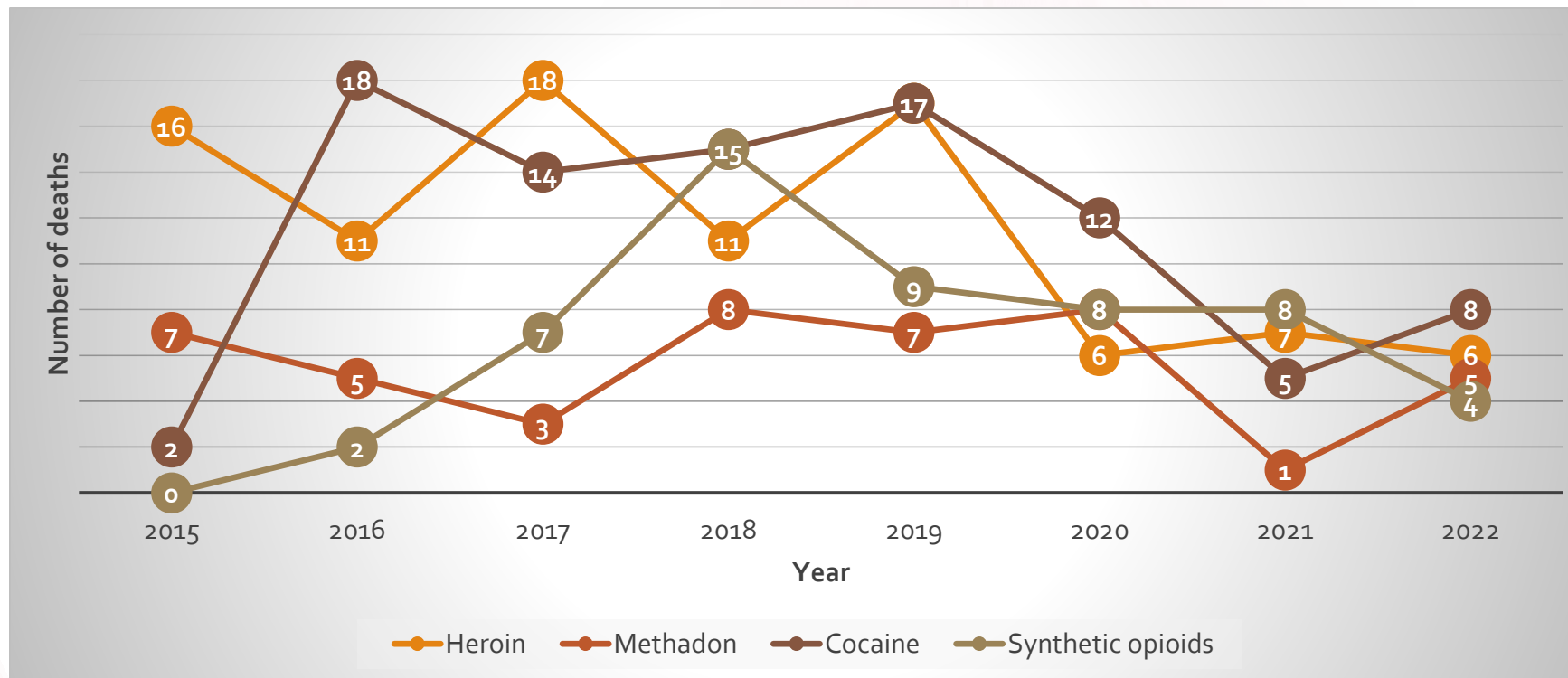
7.11.2023

Število smrti, povezanih z uporabo drog_trendi_spol

Umrljivost med uporabniki drog

Gibanje števila umrlih zaradi prepovedanih drog, glede na vrsto droge, 2015-2022

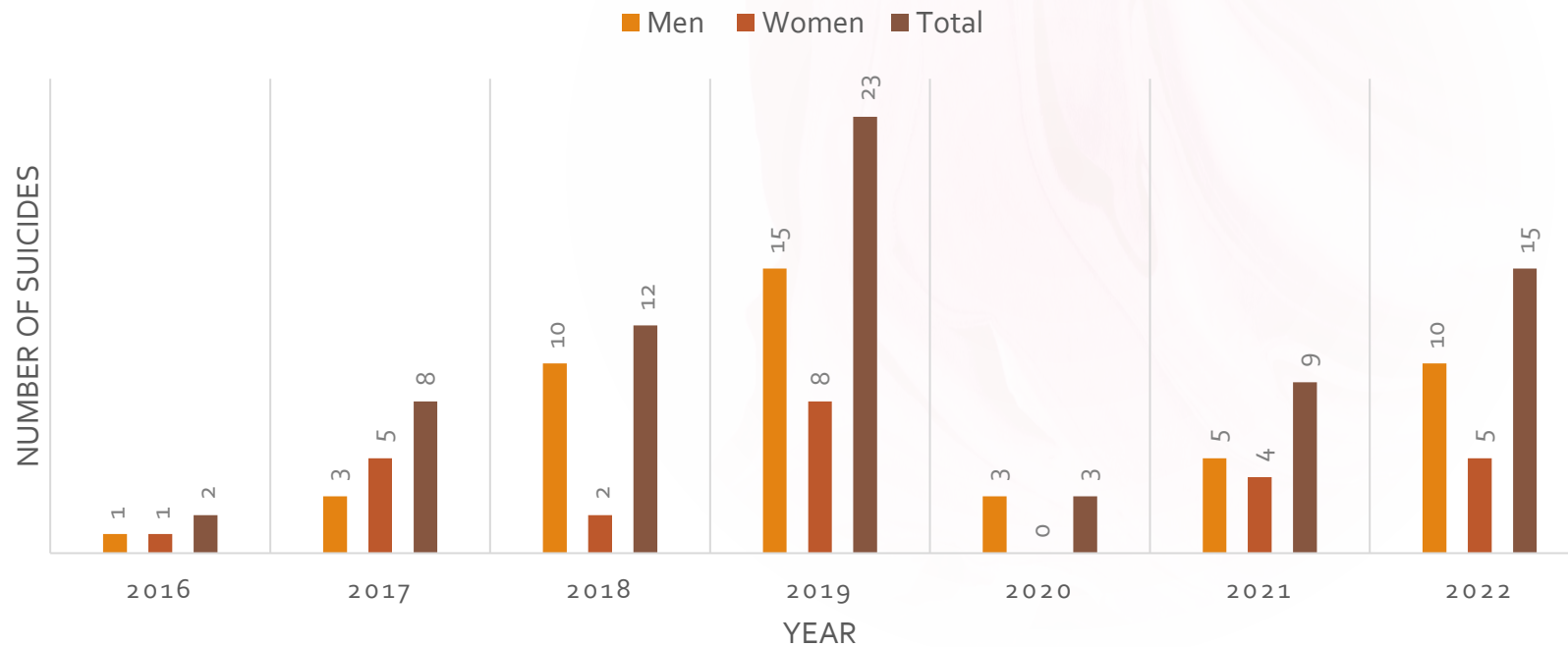

Umrljivost med uporabniki drog

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

Gibanje števila namernih smrtnih zastrupitev z drogami, 2016-2022

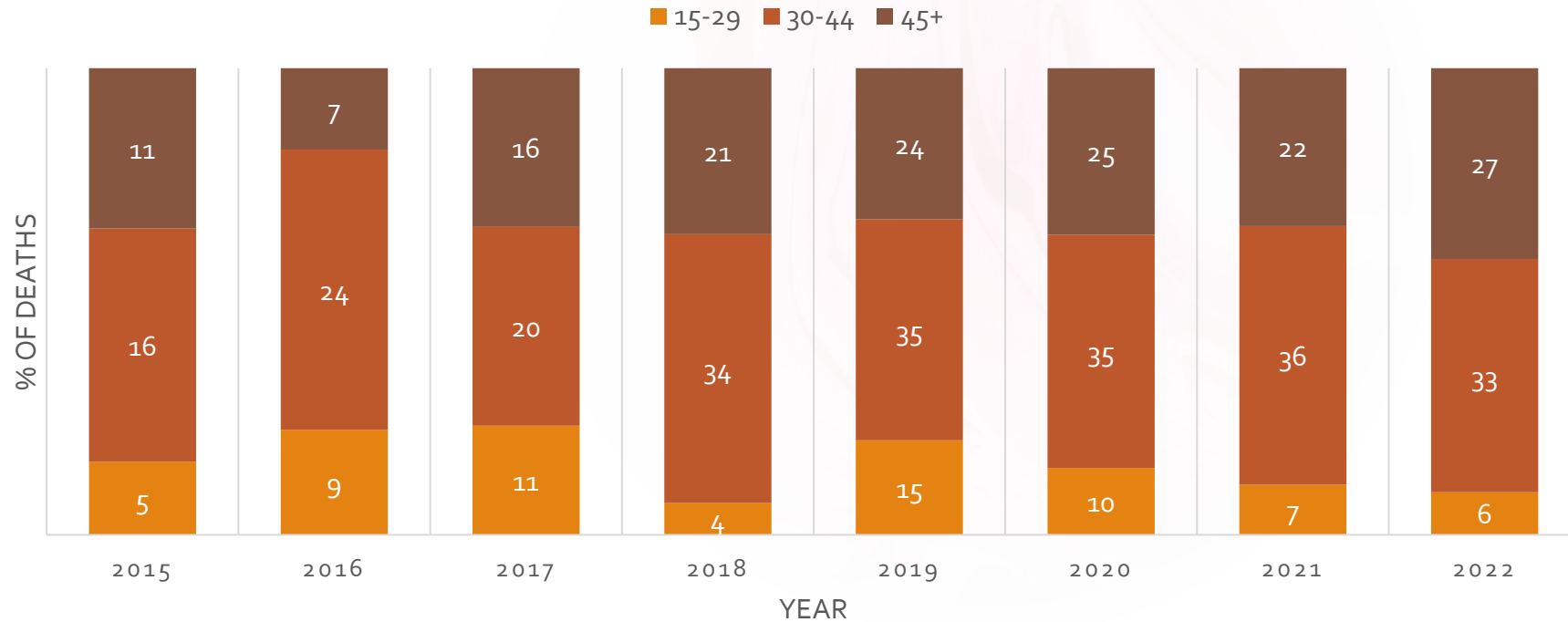

Umrljivost med uporabniki drog

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

Starostna porazdelitev neposrednih smrti v Sloveniji , 2015-2022

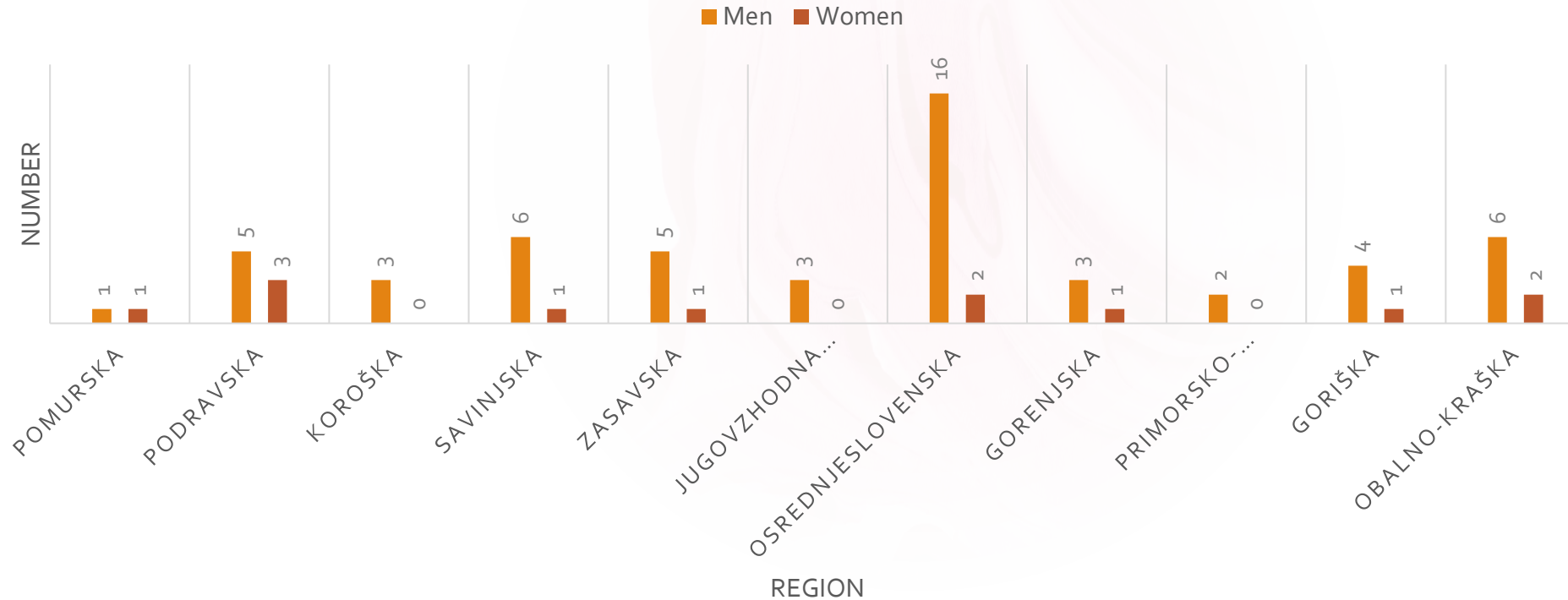

Umrljivost med uporabniki drog

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

7.11.2023

Porazdelitev neposrednih smrti v Sloveniji po regijah, 2022

Zaključek

- Obstoječe programe pomoči bi bilo treba kadrovsko okrepiti in nadgraditi z novimi programi, kot so varne sobe za uporabo drog, namestitveni programi za aktivne uporabnike drog in programi za ranljivo skupino mladih uporabnikov drog ter programi zdravstvene nege.
- Krepiti bi bilo treba sodelovanje med zdravstvenimi in socialno varstvenimi programi in omogočiti razvoj integriranih storitev.
- Razpoložljivost drog je visoka pri vseh vrstah snovi, povečuje se proizvodnja prepovedanih drog v Evropi. Uporabniki drog so zdaj izpostavljeni širši paleti psihoaktivnih snovi, ki so pogosto zelo močne in čiste. Ukrepi za preprečevanje predoziranja.
- Pomen zmanjševanja dostopnosti drog, sodelovanje z organi pregona.
- Novi proizvodi iz konoplje predstavljajo izzive na področju javnega zdravja.

Nacionalni inštitut za javno zdravje, Informacijska enota za prepovedane droge Slovenija

katja.rostohar@nijz.si

ines.kvaternik@nijz.si

mateja.jandl@nijz.si

